

Länsstyrelsen
Västerbotten

Begäran om yttrande av remiss Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret, SOU 2025:6.

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av yttrande som är daterat den 8 maj 2025. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 112-1599-2025.

Mottagare är Försvarsdepartementet.

Avsändare är Länsstyrelsen Västerbotten.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten har begärts yttra sig över rubricerad remiss och tillstyrker utredarens förslag men har kommentarer gällande länsstyrelsernas verksamhet, jämställdhetsperspektivet och särskilda delar av utredningen.

Särskilt yttrande om länsstyrelsernas verksamhet

Länsstyrelserna har inkommit med underlag till utredningen om behov av personalförstärkning för länsstyrelsernas verksamhet vid höjd beredskap. I dagsläget är det tydligt att det behövs personalförstärkning för att bemanna civilområdesstaber och länsstaber vid höjd beredskap och att behovet bedöms delvis kunna tillgodoses genom omdisponering av personal inom och mellan länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har genomfört en kartläggning av aktuella remisser och då funnit att det för närvarande finns ett tiotal utredningar som föreslår centralisering eller koncentration av arbetsuppgifter som i dag ligger på länsstyrelserna. Genomförs dessa förslag eroderar det länsstyrelsernas förmåga att upprätthålla en redundant verksamhet vid fredstida kriser eller krig.

Länsstyrelsen också anser att det bör ses över var de gode män, ledamöter i lokala värderingsnämnder och vägtrafikombud som länsstyrelsen utser passar in i personalförsörjningen vid höjd beredskap. Det är av stor vikt att det kan säkerställas att de är tillgängliga för tjänstgöring i de roller som länsstyrelsen utsett dem till, även om de behövs i sina ordinarie tjänster vid höjd beredskap.

Jämställdhetsperspektivet

Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig undrande till att inga av utredningens förslag bedöms få några konsekvenser för jämställdheten mellan olika grupper av kvinnor och män. Länsstyrelsen anser att genomförandet av förslagen bör föregås av eller inbegripa en analys av dess effekter på jämställdheten i enlighet med regeringens jämställdhetspolitiska mål.

Ett jämställdhetsperspektiv är viktigt inom det civila försvaret och dess rekrytering av personal är avgörande för att säkerställa rättvisa, effektivitet och inkludering vid kris och höjd beredskap. Nedan ges ett exempel på där Länsstyrelsen bedömer att ett jämställdhetsperspektiv bör ha tillämpats.

Förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga reglerar ersättningen till civil- och värnpliktiga och, genom hänvisning i förordningen (1994:523) om förmåner till frivilliga, även ersättningen till frivilliga från frivilliga försvarsorganisationer. Vid tjänstgöring under höjd beredskap, och i vissa fall vid utbildning, baseras ersättningen på individens sjukpenninggrundande inkomst. Det får till effekt att personer som utför samma arbete kan ha stor skillnad i ersättning. Det får också till effekt att ersättning för tjänstgöring i totalförsvaret reproducerar de strukturella inkomstskillnader som finns i samhället, såsom mellan kvinnor och män.

Länsstyrelsen anser, i linje med den skrivelse myndigheten tillsammans med övriga länsstyrelser i södra civilområdet gav in till Regeringskansliet den 21 februari 2024, att detta bör åtgärdas för att öka jämställdheten i totalförsvaret.

Kommentar till kapitel 18.9.3 Behov av personalförstärkning vid höjd beredskap

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att veterinärverksamhet bör stå kvar i listan över verksamheter där civilplikt får fullgöras i det civila försvaret. Bedömningen är att personalförsörjningen till

veterinärverksamhet inte på ett fullgott sätt kan säkerställas genom avtal eller allmän tjänsteplikt.

Kommentar till kapitel 19.2 Behov av en tydligare terminologi

Länsstyrelsen anser att enhetlig terminologi bör användas inom både det civila och militära försvaret för att undvika missförstånd gällande individens skyldigheter att tjänstgöra i enlighet med utredningens förslag. För personer som inte omfattas av värnplikt eller civilplikt oavsett om de tillhör det militära försvaret eller civila bör samma begrepp användas.

Kommentar till kapitel 19.3 beredskapsregistrering i det civila försvaret.

Myndigheter, kommuner och näringsliv bör kunna beredskapsregistrera nyckelpersoner inom deras krigsorganisationen även tillhörande den egna personalen. För att komma runt problemet att beredskapsregistrering (tidigare krigsplacering genom anställningsavtalet) inte medför plikt att tjänstgöra utan beslut om allmän tjänsteplikt föreslår vi att beredskapsregistrering blir ett verktyg för att identifiera personer som ska omfattas av allmän tjänsteplikt.

Kommentar till kapitel 20.6 Övriga avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om införande av 4 punkten i 6 kap 2§ i totalförsvarspliktslagen. Detta utökar möjligheten för aktörer som inte kan nyttja frivilliförordningen att teckna avtal med frivilliga för tjänstgöring under höjd beredskap.

Beslut

Beslutet har fattats av länsråd Lars Lustig med HR-chef Stefan Lööf som föredragande.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post vasterbotten@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå, eller ring vår växel 010-225 40 00. Vår webbadress är lansstyrelsen.se/vasterbotten.